

[Начало](#) > ... > [Семейноправни Въпроси И Наследство](#) > [Родителска Отговорност — Родителски Права И Право На Лични Отношения С Детето](#) > [Latvia](#)

Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Латвия

1 Какво на практика означава правният термин „родителска отговорност“? Какви са правата и задълженията на носителя на родителска отговорност?

Родителите упражняват родителски права върху детето, докато не навърши пълнолетие.

Упражняването на родителските права означава правото и задължението на родителите да се грижат за детето и за неговото имущество и да го представляват в личните и имуществените му отношения.

Полагането на грижи за детето означава грижата и надзора над него, както правото да се определя неговото местопребиваване.

Грижата за детето означава неговата издръжка, т.е. осигуряване на храна, дрехи, жилище и здравно обслужване, лични грижи, образование и отглеждане (осигуряване на психическо и физическо развитие, като се вземат предвид личността, уменията и интересите на детето, и подготовка на детето за общественополезна дейност).

Упражняването на родителски надзор означава полагането на грижи за безопасността на детето и предотвратяването на всяка опасност, произтичаща от трети лица. Правото да се определи местопребиваването на детето означава географския избор на местопребиваване и избора на жилище.

Полагането на грижи за имуществото на детето означава поддържането и използването на имуществото на детето с цел неговото опазване и повишаване на стойността му.

2 Като общо правило, кой носи родителска отговорност за детето?

Родители, които живеят заедно, упражняват родителските права съвместно. Дори родителите да са разделени, тяхната съвместна отговорност продължава. Грижата за детето и надзорът над него трябва да бъдат осигурени от родителя, с когото детето живее. Родителите съвместно вземат решения по въпроси, които могат да имат важно значение за развитието на детето.

3 Ако родителите не са в състояние или не желаят да упражняват родителска отговорност за детето си, може ли друго лице да бъде

назначено на тяхно място?

Ако здравето или животът на детето са застрашени по вина на родителя (поради умишлено поведение или небрежност) или ако родителят злоупотребява с правата си или не полага грижи за детето и не упражнява надзор върху него, с което застрашава физическото, психическото или моралното развитие на детето, съдът може да лиши родителя от правото да упражнява родителските права.

При лишаването на единия родител от родителски права съдът прехвърля упражняването на родителските права върху детето изцяло на другия родител. Когато при упражняването на родителските права другият родител не може да защитава по подходящ начин детето от опасност или ако и двамата родители са лишени от тези си права, съдът възлага на съда по семейни дела (*bāriņtiesa*) да осигури грижа за детето извън неговия дом.

4 Ако родителите се разведат или се разделят, как се решава въпросът за родителската отговорност за в бъдеще?

Дори родителите да са разделени, тяхната съвместна отговорност продължава. Грижата за детето и надзорът над него трябва да бъдат осигурени от родителя, с когото живее детето. Родителите трябва да вземат съвместно решения по въпроси, които могат да имат важно значение за развитието на детето. Споровете между родителите се решават от съда по семейни дела, освен ако законодателството не предвижда друго. Съвместното упражняване на родителските права от родителите се прекратява, когато по споразумение между родителите или със съдебно решение упражняването на тези права се предостави на единия родител.

5 Ако родителите сключат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви формалности трябва да се спазят, за да стане споразумението правнообвързващо?

Ако родителите се споразумеят по въпроса за родителската отговорност и доброволно изпълняват споразумението, не е необходимо да получават одобрение от който и да е орган или от съда.

6 Ако родителите не могат да постигнат споразумение по въпроса за родителската отговорност, какви са алтернативните средства за разрешаване на спора, без да се стига до съд?

В случай на спор разногласията и различията се решават от съда по семейни дела.

Медиацията може да бъде ефективна и при разрешаването на семейни конфликти; с помощта на медиатора като неутрална трета страна се прави опит да се намери приемливо за страните решение на спора, като се изслушват очакванията и нуждите на двете страни. В рамките на [държавната бюджетна програма „Медиация при семейни спорове“](#), изпълнявана от Министерството на правосъдието в сътрудничество със Съвета на сертифицираните медиатори, семействата имат възможност да участват в петчасови медиационни сесии, които се заплащат от държавата, а за семействата, класифицирани като такива с ниски доходи или нуждаещи се, се заплащат седемчасови сесии.

7 Ако родителите стигнат до съд, по какви въпроси, свързани с детето, съдията може да постанови решение?

Ако родителите стигнат до съд, те могат да поискат да упражняват съвместно или самостоятелно родителските права. Ако е необходимо, съдията постановява решения по въпроси, свързани с издръжката, местопребиваването и др. Родител, който има самостоятелни родителските права, упражнява родителски права върху детето, което включва правото да действа от името на детето при неговите лични и имуществени отношения и правото да определя местопребиваването на детето. Всеки родител има задължението и правото да поддържа лични отношения и пряк контакт с детето. Тази

разпоредба се прилага и ако детето е отделено от семейството или ако детето вече не живее с единия или и с двамата родители. Родителят, който не живее с детето, има правото да бъде информиран за него, особено за неговото развитие, здраве, учебни постижения, интереси и условия на живот. Родителски спор относно упражняването на родителските права трябва да се решава в интерес на детето и трябва да се потърси мнението на детето, ако то е в състояние да го изрази.

8 Ако съдът реши единият родител да има еднолично попечителство над детето, означава ли това, че този родител може да решава всички въпроси, свързани с детето, без предварително да се консултира с другия родител?

Родител, който упражнява самостоятелно родителските права върху детето, разполага с всички права и задължения, произтичащи от това. Родителите са длъжни да осигуряват издръжка на детето съобразно своите възможности и финансово положение. Бащата и майката са длъжни да издържат детето, докато то бъде в състояние да се издържа само.

Отговорността за осигуряване на издръжка за дете остава дори ако детето живее отделно от семейството или ако детето вече не живее с единия си родител.

Когато предоставят право на самостоятелно упражняване на родителските права, съдилищата вземат предвид обстоятелствата по делото, което означава с кого от родителите живее детето към момента на завеждане на делото и кой от родителите упражнява ежедневно родителските права върху детето. Детето има правото да поддържа лични отношения и пряк контакт с всеки от родителите си (правото на лични отношения). Всеки родител има задължението и правото да поддържа лични отношения и пряк контакт с детето. Родителят, който не живее с детето, има правото да бъде информиран за него, особено за неговото развитие, здраве, учебни постижения, интереси и условия на живот. Предоставянето на правото на самостоятелно упражняване на родителските права върху детето на единия родител не означава, че другият родител е лишен от родителски права.

9 Ако съдът реши родителите да имат съвместно попечителство на детето, какво на практика означава това?

Ако родителските права върху децата се упражняват съвместно от двамата родители, и двамата родители могат да действат от името на детето при неговите лични и имуществени отношения. Родителите вземат съвместни решения по всички въпроси, свързани с развитието на детето.

10 Към кой съд или орган трябва да се обърна, ако искам да подам молба за родителска отговорност? Какви формалности трябва да се спазят и какви документи трябва да приложат към молбата си?

Искове, произтичащи от упражняването на родителските права и правото на лични отношения, се предявяват в съда по местопребиваване на детето. Регистрираното местопребиваване на родителите се счита за местопребиваване на детето при искове, произтичащи от упражняването на родителските права и правото на лични отношения. Ако регистрираните местопребивавания на родителите на детето се намират в различни административни райони, за местопребиваване на детето се счита регистрираното местопребиваване на родителя, с когото живее детето. Ако родителите на детето или детето нямат регистрирано местопребиваване, за местопребиваването на детето се счита местопребиваването на родителите.

Исковата молба следва да бъде подадена съгласно член 128 от Гражданския процесуален кодекс (*Civilprocesa likums*). Член 129 от Гражданския процесуален кодекс се прилага във връзка с документи, които трябва да бъдат приложени към исковата молба.

Към исковата молба може да бъде приложено и становището на съда по семейни дела.

11 По какъв ред се решават тези дела? Съществува ли бързо производство?

Съдебното производство по граждански дела се урежда от Гражданския процесуален кодекс на Латвия. Дела, свързани със защитата на правата и интересите на децата, се разглеждат приоритетно от съда. Съдът иска становището на съда по семейни дела по въпроси, свързани с предоставянето на родителските права, грижата за детето и процедурата за упражняване на правото на лични отношения, и кани представител, който да присъства по време на съдебното заседание и да разбере мнението на детето, ако детето е в състояние да го изрази с оглед на неговата възраст и равнище на зрялост.

Гражданските дела се разглеждат от съдилищата в открити заседания, с изключение например на дела за упражняване на родителските права и правото на лични отношения. Също така в интерес на малолетни или непълнолетни лица съдът може да обяви заседанието или част от него за закрито по обосновано искане на страните или по собствено усмотрение.

Страните имат правото да подадат обосновано искане до съда да гледа делото по бързото производство. След това съдът разглежда това обосновано искане.

По искане на една от страните съдебното решение може да гласи, че решенията или части от тях относно издръжката на детето и по дела, свързани с упражняването на родителските права и правото на лични отношения, подлежи на незабавно изпълнение.

По искане на една от страните съдът постановява решение, с което временно се определя издръжка за детето до постановяването на съдебното решение.

12 Мога ли да получа правна помощ за покриване на разноските по производството?

Лицата с ниски доходи или нуждаещите се лица, които са определени за такива по реда, предвиден в законодателството, както и лицата, които внезапно са се оказали в такова положение и финансово състояние, което им пречи да защитават правата си (поради природни бедствия, форсмажорни обстоятелства или други независещи от тях обстоятелства), или са изцяло на грижите на държавата или общината (наричано по-нататък „особено положение“), имат право да поискат финансова подкрепа за правна помощ.

При обосновано искане от страна на дадено лице съдът или съдията разглежда финансовото състояние на лицето и го освобождава изцяло или частично от плащането на съдебни разноски към държавния бюджет, като също така спира изпълнението на задължителното плащане на съдебни разноски към държавния бюджет или ги разделя на вноски.

В съответствие с Гражданския процесуален кодекс ищците са освободени от плащането на съдебни разноски към държавния бюджет за искове, свързани с изплащането на издръжка за дете.

13 Възможно ли е да се обжалва решение за родителска отговорност?

Съдебно решение може да бъде обжалвано по общия ред, т.е. чрез подаване на жалба до Окръжния съд (*Apgabaltiesa*) или касационна жалба до Върховния съд (*Augstākajā tiesa*).

14 За изпълнението на решение относно родителската отговорност в някои случаи може да е необходимо да се подаде молба до съд или до друг орган. По какъв ред се извършва това?

Решенията на съда се изпълняват веднага щом влязат в сила или незабавно, ако са обявени за подлежащи на незабавно изпълнение.

Те се изпълняват от регистриран съдебен изпълнител.

15 Какво трябва да направя, за да може решение за родителска отговорност, издадено от съд в друга държава членка, да бъде признато и изпълнено в тази държава членка?

Латвийските съдилища признават и изпълняват решенията, постановени от чуждестранни съдилища.

Решенията, постановени от чуждестранните съдилища, се признават и се изпълняват съгласно процедурата, установена от Гражданския процесуален кодекс, и съгласно Регламент № 2201/2003 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000.

Молбата за декларация за изпълняемост се подава за разглеждане пред районния съд (или градския) съд по постоянно местопребиваване на лицето, срещу което се иска изпълнение, или по постоянното местопребиваване на детето, за което се отнася изпълнението. Решението за декларация за изпълняемост или за отхвърляне на решение за декларация за изпълняемост се взема еднолично от съдията въз основа на подадената молба и приложените към нея документи в срок до 10 дни от деня на подаване на молбата, без да се призовават страните.

16 Към кой съд в тази държава членка трябва да се обърна, за да оспоря признаването и изпълнението на решение за родителска отговорност, постановено от съд в друга държава членка? Каква е процедурата в такива случаи?

Решението на съда от първа инстанция относно признаването на решение на чуждестранен съд може да бъде оспорено чрез подаване на частна жалба до районния съд, а решението на районния съд може да бъде оспорено чрез подаване на частна жалба до Сената (*Senāts*).

Страна по делото, чието декларирано местоживее е в Латвия, или ако няма такова, чието действително местопребиваване е в Латвия, може да подаде частна жалба в срок до 30 дни от получаването на препис от решението; страна по делото, чието декларирано местоживее или действително местопребиваване не се намира в Латвия, може да подаде частна жалба в срок до 60 дни от получаването на препис от решението.

17 Кое право прилага съдът в производство по родителската отговорност, когато детето или страните по делото не живеят в държавата членка на съда, или са с различно гражданство?

Латвия е обвързана от Хагската конвенция от 19 октомври 1996 г. за компетентността, приложимото право, признаването, изпълнението и сътрудничеството във връзка с родителската отговорност и мерките за закрила на децата и от двустранни споразумение за правна помощ, сключени между Република Латвия и Руската федерация, Украйна, Република Беларус, Република Узбекистан, Република Киргизстан и Република Молдова.

Тази веб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

■ Последна актуализация: 28/01/2025

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито

Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.